

พัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561*

A Development on the Study of Political Philosophy in Thailand,

A.D.1926-2018

ศุภชัย ศุภผล

Suphachai Suphaphol

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author's Email: Suphachai31@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาพรวมเกี่ยวกับพัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2561 และ 2) เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับบริบทอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยตามแต่ละยุคสมัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะจงโดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนปรัชญาการเมืองในประเทศไทยจำนวน 13 ท่าน กรอบทฤษฎีที่ใช้คือ แนวการวิเคราะห์แบบประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง (History of Political Thought)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปรัชญาการเมืองตะวันตกได้เข้ามาสู่ประเทศไทยครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2469 ผ่านงานแปลของเพลโต (Plato) เรื่อง Lysis หรือว่าด้วยมิตรภาพ (Friendship) โดยกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ และหลังจากนั้นในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นักปฏิวัติก็ได้มีการนำงานแปลปรัชญาการเมืองตะวันตกมาสร้างความชอบธรรมให้กับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อย่างไรก็ตามปรัชญาการเมืองนั้นได้เริ่มมีการศึกษาอย่างเป็นทางการก็ช่วง พ.ศ. 2500 ซึ่งจากช่วงเวลาดังกล่าวก็ได้ส่งผลโดยตรงต่อการที่ปรัชญาการเมืองในช่วงเวลานี้เจริญเติบโตในแง่ของการที่มีผู้ศึกษาทำวิจัยมากขึ้นและยังส่งผลมาจนถึงปี พ.ศ. 2561 2) ปรัชญาการเมืองในประเทศไทยนั้นมีการแปรผันตามบริบทและสังคมการเมืองของไทยในแต่ละยุค ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2561 ซึ่งไม่ว่าในยุคที่เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการ ปรัชญาการเมืองตะวันตกก็มักจะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบการปกครองอยู่ตลอดเวลา

คำสำคัญ: ปรัชญาการเมือง; ทฤษฎีการเมือง; ประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง; พัฒนาการ

*Received August 3, 2020; Revised December 13, 2021; Accepted December 17, 2021

Abstract

This research article consisted of the following objectives: 1) to study the overall picture of the evolution of Western political philosophy in Thailand from A.D. 1932 to 2018; and 2) to analyze the conditions that contributed to the shift in Western political philosophy in Thailand at each era. The study applied a qualitative research method by studying documents and purposive sampling interview. The key informants were those who were related with the teaching of political philosophy in Thailand, in a total of 13 persons. An analysis of the history of political thought was employed as the theoretical framework.

From the study, it is found as follows: 1) In the year A.D. 1926, Prince Devawongse Varoprakar introduced Western political philosophy to Thailand for the first time through his translation of Plato's work called "Lysis" or "On Friendship." Following that, during the regime shift in A.D. 1932, revolutionaries brought translations of Western political philosophy to legitimate the change in the nation's governance. However, political philosophy was formally studied in A.D. 1957, which had a direct impact on the progress of political philosophy owing to the increasing number of researchers in this field and continued to influence until the year A.D. 2018; and 2) Thai political philosophy evolved in response to Thailand's political context and society from A.D. 1932 to 2018, whether in the age of democracy or dictatorship, Western political philosophy was always used to legitimize the nation's regime.

Keywords: Political Philosophy; Political Theories; History of Political Thought; Development

บทนำ

ตามที่ทราบกันว่า ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) คือสาขาวิชาย่อยในรัฐศาสตร์ (Political Science) และอาจจะกล่าวอีกได้ว่า การศึกษาทางการเมืองแนวปรัชญาการเมืองนั้นเป็นแนวการศึกษาแรกที่มนุษย์เริ่มศึกษาการเมือง (Approach) และรูปแบบวิธีการศึกษาดังกล่าวยังสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะขาดหายหรือไม่ได้รับความนิยมในบางช่วงก็ตามที่ สำหรับจุดมุ่งหมายของปรัชญาการเมืองมีความแตกต่างกับการศึกษารัฐศาสตร์แบบกระแสหลักอยู่ในประเด็นที่ว่า เป็นการศึกษถึงธรรมชาติ หรือสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่สุด หรือความจริงแท้สูงสุดอันเป็นสากลในทางการเมือง แต่จะไม่มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองเป็นกรณี ยกตัวอย่างจากในกรณีเดียวกับข้างต้น นักปรัชญาการเมืองจะตั้งคำถามว่าพลเมืองในรัฐมีสิทธิที่จะประท้วงได้หรือไม่ และถ้ามีสิทธิ สิทธิดังกล่าวได้วางอยู่บนความชอบธรรมแบบใด ซึ่งรูปแบบการศึกษาเช่นนี้ จะเป็นการมุ่งสร้างบรรทัดฐานตามความเชื่อของนักคิดแต่ละคนขึ้นมา (Norm) ด้วยเหตุนี้ปรัชญาการเมืองจึงถูกเรียกว่า การศึกษาการเมืองแบบปทัสถาน (Normative) คือ เป็นการศึกษถึงสิ่งที่เป็นพื้นฐานในทางการเมือง เพื่อที่จะ

นำความรู้ที่ไปสร้างบรรทัดฐานหรือการเมืองที่ควรจะเป็นขึ้นมา เช่น ความยุติธรรมที่ดีควรจะเป็นแบบใด หรือผู้ปกครองที่ดีควรจะเป็นอย่างไร เป็นต้น (Somboon, 2018) นอกจากนี้แล้ว ในแง่ของวิธีการศึกษา ปรัชญาการเมืองก็มีความแตกต่างกับวิธีการศึกษาของรัฐศาสตร์กระแสหลักในปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง เนื่องจาก ปรัชญาการเมืองไม่ได้มีการพยายามหาคำตอบ หรือมีการหาความรู้ด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) แต่ปรัชญาการเมืองจะใช้ทัศนคติ ค่านิยม ประสบการณ์ ของตัวนักปรัชญาการเมืองมา อธิบาย ซึ่งทั้งนี้ทั้งนั้นคำอธิบายจะต้องเป็นเหตุเป็นผล และสามารถอธิบายเป็นระบบระเบียบ (Limmanee, 2005)

สำหรับในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ จากการสำรวจในปัจจุบันมีการเรียนการสอนวิชาปรัชญาการเมืองอยู่แทบจะทุกหลักสูตรของคณะรัฐศาสตร์ทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เช่น คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น แต่กระนั้นการศึกษาองค์ความรู้ ประเภทปรัชญาการเมืองได้รับความสนใจและความสำคัญอยู่น้อยมากไปจนถึงแทบจะไม่ให้ความสำคัญเลย ซึ่ง หากพิจารณาจากสถาบันการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์ที่เก่าแก่ในสังคมไทย อย่างเช่น คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษามีเพียงหนึ่งหรือสองวิชา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มีไว้เพียงประกอบหลักสูตร เท่านั้น มากไปกว่านั้น คณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาเฉพาะทางด้านปรัชญาการเมืองก็ปรากฏให้เห็นมีจำนวน เพียงไม่กี่ท่านเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาหลักอื่นๆ ในทางรัฐศาสตร์ เช่น สาขารัฐประศาสนศาสตร์หรือบริหาร รัฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งวิชาปรัชญาการเมืองถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญขององค์ความรู้ ในทางรัฐศาสตร์ แต่สำหรับประเทศไทยการศึกษาปรัชญาการเมืองมีข้อจำกัดอย่างมากทั้งในแง่บุคลากรหรือ ผู้สอน ตลอดจนงานแปลตัวบทที่ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษาที่อยู่อย่างจำกัดอย่างมากเช่นกัน (Mukdaratsami, 2015)

นอกจากนี้แล้ว ตัวผู้วิจัยเองเคยได้ศึกษาและทำวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองในประเทศไว้บ้างคือ การศึกษาปรัชญาการเมืองของรุสโซใน ประเทศไทย หรือวิทยานิพนธ์เรื่องการสร้างความนิยม และปัญหา เกี่ยวกับการตีความทฤษฎีการเมืองของ ฌอง ฌาคส์ รุสโซ ในบริบทการเมืองไทย (Suphaphol, 2013) แต่กระนั้นงานวิจัยดังกล่าวศึกษาเน้นแต่การนำความคิดของรุสโซมาใช้หรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับบริบทการเมืองไทยซึ่งในเรื่องดังกล่าวก็มีการกล่าวถึงปรัชญาการเมืองอื่นๆ ไว้บ้างแต่ก็เป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าปรัชญาการเมืองในเมืองไทยนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสมควรที่จะอธิบายและศึกษา ต่อ แต่ด้วยข้อจำกัดในเวลาดังกล่าวจึงทำให้ไม่ได้ศึกษาภาพรวมทั้งหมดเกี่ยวกับปรัชญาการเมือง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงคิดว่าในอนาคตถ้ามีเวลาสมควรต่อยอดศึกษาในเรื่องดังกล่าวที่เน้นเรื่องปรัชญาการเมืองในประเทศไทยที่มากกว่าการศึกษานักคิดคนใดคนหนึ่งในประเทศไทย เพราะการศึกษาในลักษณะนี้จะทำให้เห็นภาพ กว้างได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นแม้ว่าอาจจะไม่ลุ่มลึกเท่ากับการศึกษาเจาะลึกผ่านนักปรัชญาการเมืองแต่ละคน

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าวิชาปรัชญาการเมืองนั้นมีความสำคัญและมีความเก๋าก่ออย่างมากในการศึกษารัฐศาสตร์ แต่การศึกษาปรัชญาการเมืองกลับมีจำกัดมาก ประกอบกับงานที่ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องประวัติและพัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองที่จะทำให้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับสาขาหลักที่สำคัญที่สุดสาขาหนึ่งของรัฐศาสตร์กลับมีน้อยมากเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่เริ่มเข้ามาจนกระทั่งเปลี่ยนผ่านไปแล้วยุค โดยมุ่งสนใจที่จะศึกษาถึงพัฒนาการของการศึกษาในแต่ละช่วงเวลา โดยผู้วิจัยเชื่อว่าปรัชญาการเมืองนั้นก็เช่นเดียวกับศาสตร์ตะวันตกอื่นๆ ที่เข้ามาสังคมไทยด้วยเหตุผลบางประการ และสิ่งเหล่านี้จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาพรวมเกี่ยวกับพัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2561
2. เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับบริบทอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตามแต่ละยุคสมัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561” ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากหนังสือ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนปรัชญาการเมืองในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมเอกสาร เนื้อหา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนปรัชญาการเมืองในอดีต เพื่อนำมาใช้ในการสร้างเครื่องมือ และนำมาเป็นกรอบในการทำวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ทำการวิจัยเชิงเอกสารโดยศึกษาพัฒนาการของการเรียนการสอนปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2561 ซึ่งเอกสารที่ค้นคว้าก็คือ ตำรา หนังสือพิมพ์ หนังสือวิชาการที่ถูกเขียนขึ้นเพื่อให้ประกอบการเรียนในมหาวิทยาลัย หนังสือปรัชญาการเมืองที่ปรากฏอยู่ตามท้องตลาด หนังสือแปลปรัชญาการเมืองตะวันตก หลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในอดีต

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยรูปแบบเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Directive Interview)

ขั้นตอนที่ 4 ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposeful Selection) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางการสอนปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยทั้งหมด 13 ท่าน ได้แก่ ศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร, ศ.พิเศษ ดร.จิรัชช วัระสย, รศ.ดร. สมเกียรติ วันทะนะ, รศ.ดร.พิศาล มุกตาร์ศรี, ผศ.ดร.กานต์ บุญยะกาญจน, ผศ.โกศล ไรจนพันธ์ุ, ผศ.ดร.

จักรี ไชยพินิจ, ผศ.ดร.ชญาภัทต์ ศุภชลาศัย, ดร.โชติสา ขาวสนิท, ผศ.ดร.นิตี มณีกาญจน์, ผศ.ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, ผศ.ดร.วัชรพล พุทธิรักษา และ ผศ.อรรณสิทธิ์ สิทธิดำรง

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยการจัดกลุ่ม ให้ความหมาย พร้อมสรุปเนื้อหา และนำข้อมูลเชิงเอกสารที่วิเคราะห์ไว้เกี่ยวกับการเรียนการสอนปรัชญาการเมืองในประเทศไทย ทำการวิเคราะห์หาข้อสรุปหรือคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากลักษณะหรือบริบทโดยทั่วไปไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในเชิงพรรณนาอย่างมีระบบระเบียบถูกต้องตรงประเด็นและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอสิ่งที่ค้นพบและข้อเสนอแนะให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ให้การวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องพัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561 สรุปผลการศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 พัฒนาการของปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยนั้นได้เริ่มเข้ามาสู่ประเทศไทยอย่างช้าที่สุดก็คือช่วงปี พ.ศ. 2469 งานชิ้นแรกที่แปลเป็นภาษาไทยโดยแปลจากตัวบทชิ้นสำคัญของเพลโต (Plato) ซึ่งงานชิ้นดังกล่าวได้ใช้ต้นฉบับแปลในภาษาอังกฤษ โดย Benjamin Jowett เรื่อง Lysis และเมื่อแปลเป็นไทยก็ได้มีการตั้งชื่อว่า “ว่าด้วยมิตรหรือเพื่อน” (Friendship) แปลโดย กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เมื่อ พ.ศ. 2431 และรวมเล่มเพื่อพิมพ์เป็นหนังสืองานศพอีกในปี พ.ศ. 2469 ต่อมาในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ปรัชญาการเมืองได้ปรากฏขึ้นในรูปแบบของงานแปลจำนวนมาก โดยงานแปลที่พบส่วนใหญ่เป็นงานประเภทของนักปรัชญาการเมืองสกุลเสรีนิยม เช่น การแปลงานเขียนของรุสโซ โดยนักแปลที่ใช้ชื่อว่าคณะยุทธสาร ปรากฏสองชิ้นด้วยกัน ได้แก่ “ความเรียงว่าด้วยเศรษฐกิจการเมืองของรุสโซ” (Discourse on Political Economy) ในปี พ.ศ. 2478 และ “เอมีล หรือ ว่าด้วยการศึกษา” (Emile or on Education) ในปี พ.ศ. 2479 แปลโดยเตียง ศิริจันทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความชอบธรรมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (Chaiyaporn, 2012)

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2490 เป็นช่วงที่อุดมการณ์ของคณะราษฎรได้เสื่อมลงและสลายไปในที่สุดเมื่อมีการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2500 ปรัชญาการเมืองในช่วงเวลานี้มีการเกิดขึ้นของแนวคิดมาร์กซ์ที่นิยมศึกษามากขึ้นหลังจากช่วงหลังปี พ.ศ. 2475 ถูกกีดกันโดยคณะราษฎร มีการนำเอาแนวคิดมาร์กซ์มาใช้ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อเข้าสู่ช่วงปี พ.ศ. 2500 ปรัชญาการเมืองตะวันตกได้ไปปรากฏอยู่ในวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ซึ่งเริ่มตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2506 โดยในวารสารดังกล่าวนี้ปรากฏงานของนักปรัชญาการเมืองกรีกโบราณเป็นจำนวนมาก จนกระทั่ง พ.ศ. 2515 ปรัชญาการเมืองมีพัฒนาการอย่างก้าวกระโดดจากการที่คนไทยที่ไปศึกษาปรัชญาการเมืองจากตะวันตกสำเร็จเป็นคนแรก คือ สมบัติ จันทรวงศ์ โดยสำเร็จการศึกษาจาก Claremont Graduate University สหรัฐอเมริกา และได้เข้ามาสอนวิชาปรัชญาการเมืองที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ด้วยวิธีแบบใหม่คือการอ่านตัวบทอย่างเคร่งครัด (Chaiyaporn, 2005) ตลอดจนบุกเบิกการทำตำราและแปลงานปรัชญาการเมืองขึ้นต้นเป็นจำนวนมาก

(Boonyakanchana, 2015) ในขณะเดียวกันพัฒนาการของปรัชญาการเมืองขยายตัวอย่างกว้างขวางออกไปอีกจากการเข้ามารับตำแหน่งอาจารย์ของไชยันต์ ไชยพร ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2535 ถือได้ว่าเป็นปัจจัยเร่งประการหนึ่งที่ยิ่งทำให้การศึกษาปรัชญาการเมืองได้รับความนิยมมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะการเกิดงานวิจัยจำนวนมากในระดับบัณฑิตศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะเดียวกันไชยันต์ ไชยพร อาจจะได้ว่าเป็นอาจารย์คนแรกที่จบหลักสูตรปรัชญาการเมืองและสามารถสอนปรัชญาการเมืองได้ตรงกับที่สำเร็จการศึกษามา (Pongsawat, 2020) ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 วีระ สมบูรณ์ ได้เข้ามาเป็นอาจารย์ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้วิชาปรัชญาการเมืองมีความเข้มแข็งขึ้น (Chaipinit, 2020) ส่งผลให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2561 มีวิทยานิพนธ์จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการเมือง เป็นการกระตุ้นให้มีผู้ทำวิทยานิพนธ์ด้านปรัชญาการเมืองมากขึ้นไปโดยปริยาย ทำให้มีบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านปรัชญาการเมืองเป็นการเฉพาะมากขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการบุกเบิกและกรุยทางสำหรับการศึกษาปรัชญาการเมืองอย่างเป็นระบบของไทย (Chaiyaporn, 2020) ด้วยเหตุนี้จึงไม่อาจจะปฏิเสธได้เลยว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาปรัชญาการเมืองพัฒนาออกไปมาจากการวางรากฐานวิชาปรัชญาการเมืองของสมบัติ จันทรวงศ์ ที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปี พ.ศ. 2515 ซึ่งยุคดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการเกิดขึ้นของการศึกษาปรัชญาการเมืองอย่างจริงจังในสถาบันการศึกษาที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ โดยอาจจะเรียกว่ายุคดังกล่าวเป็นช่วงเวลาแห่งการวางรากฐานของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทย ต่อเนื่องมาจนปี พ.ศ. 2535 ที่ไชยันต์ ไชยพรได้กลับมาเป็นอาจารย์ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงเวลาดังกล่าวก็ถือว่าเป็นช่วงเวลาปรัชญาการเมืองมีการขยายตัวออกไปเป็นจำนวนมาก

จากพัฒนาการของปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยสามารถแบ่งช่วงเวลาและแนวทางการศึกษาปรัชญาการเมืองในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้ (1) ช่วงปี พ.ศ. 2469 จนถึง พ.ศ. 2475 เป็นช่วงเวลาที่ปรัชญาการเมืองตะวันตกเริ่มเข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านการแปลบทตัวของเชื้อพระวงศ์คนสำคัญ คือ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ ซึ่งปรัชญาการเมืองในช่วงเวลานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เชื้อพระวงศ์และขุนนางได้ศึกษาเกี่ยวกับวิทยาการของตะวันตกเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ (Chaiyaporn, 2012; Boonyakanchana, 2015; Chariamphan, 2018) (2) ช่วงปี พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2490 เป็นช่วงเวลาที่ปรัชญาการเมืองถูกนำมาสร้างความชอบธรรมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีงานแปลเกิดขึ้นจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแปลของนักปรัชญาการเมืองสกุลเสรีนิยม เช่น งานเขียนของรูสโซแปลโดยคณะยุทธศาสตร์และเตียง ศิริขันธ์ เป็นต้น (Suphaphol, 2013) (3) ช่วงปี พ.ศ. 2490 จนถึง พ.ศ. 2500 เป็นช่วงเวลาที่เกิดแนวคิดมาร์กซ์ขึ้นในปรัชญาการเมืองและถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นำโดย สุภา ศิริมานนท์ และกุหลาบ สายประดิษฐ์ (Roongcharoen, 1983; Ativanichayapong, 2009) (4) ช่วงปี พ.ศ. 2500 จนถึง พ.ศ. 2515 ช่วงเวลาที่ปรัชญาการเมืองในยุคกรีกโบราณเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งมี

การเผยแพร่ในวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ โดยมี สุลักษณ์ ศิวรักษ์ หรือ ส. ศิวรักษ์ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ ซึ่งบทความในวารสารส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการเมืองของโสเครตีส เพลโต และอริสโตเติล ส่งผลให้ปรัชญาการเมืองยุคกรีกโบราณเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย (Sivaraksa, 1964; Niyomthai, 1990) (5) ช่วงปี พ.ศ. 2515 จนถึง พ.ศ. 2535 ปรัชญาการเมืองมาถึงจุดเปลี่ยนสำคัญเมื่อสมบัติ จันทร์วงศ์ เข้ามาสอนวิชาปรัชญาการเมืองที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ด้วยวิธีแบบใหม่คือการอ่านตัวบทอย่างเคร่งครัด ตลอดจนบุกเบิกการเขียนตำราและแปลงานปรัชญาการเมืองขึ้นต้นเป็นจำนวนมากเป็นการวางรากฐานการศึกษาปรัชญาการเมืองอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างงานเขียนและงานแปลชิ้นสำคัญ เช่น ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น : บทวิเคราะห์โสเครตีส ประวัติปรัชญาการเมืองเล่ม 1-3 และเจ้าผู้ปกครอง ซึ่งแปลและเขียนคำนำจากหนังสือ The Prince ของ Niccolo Machiavelli เป็นต้น (Chantornvong, 1984; Chaiyaporn, 2005; Boonyakanchana, 2015; Virasaya, 2019; Wantana, 2020) และ (6) ช่วงปี พ.ศ. 2535 จนถึง พ.ศ. 2561 ปรัชญาการเมืองขยายตัวอย่างกว้างขวางออกไปอีกนำโดยไชยันต์ ไชยพร และวีระสมบูรณ์ จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แนวทางการศึกษาปรัชญาการเมืองเกิดขึ้นอย่างหลากหลายผ่านการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ตัวอย่างเช่น แนวความคิดว่าด้วยความเสื่อมของระบอบการปกครองศึกษาเปรียบเทียบ Plato กับ Nietzsche ของพิศาล มุกดารัตน์ การศึกษาแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพในเหตุการณ์ตุลาคม 2516 และพฤษภาคม 2535 โดยเปรียบเทียบกับแนวคิดทางการเมืองของจอห์น ล็อก ของโชติสา ขาวสนิท การสร้างความนิยมและการตีความ “เจ้าผู้ปกครอง” ของมาคิอาเวลลีในบริบทการเมืองไทยของกานต์ บุญยะกาญจน เป็นต้น นอกจากนี้ ปรัชญาการเมืองยังแพร่หลายไปในมหาวิทยาลัยต่างๆ ตัวอย่างเช่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ล้วนแต่มีการเรียนการสอนวิชาปรัชญาการเมืองทั้งสิ้น ส่งผลให้การเรียนการสอนปรัชญาการเมืองตะวันตกได้เจริญก้าวหน้ามากที่สุดช่วงเวลาหนึ่ง (Chaiyaporn, 2005, 2020; Mukdaratsami, 2018, 2020; Suphaphol, 2020)

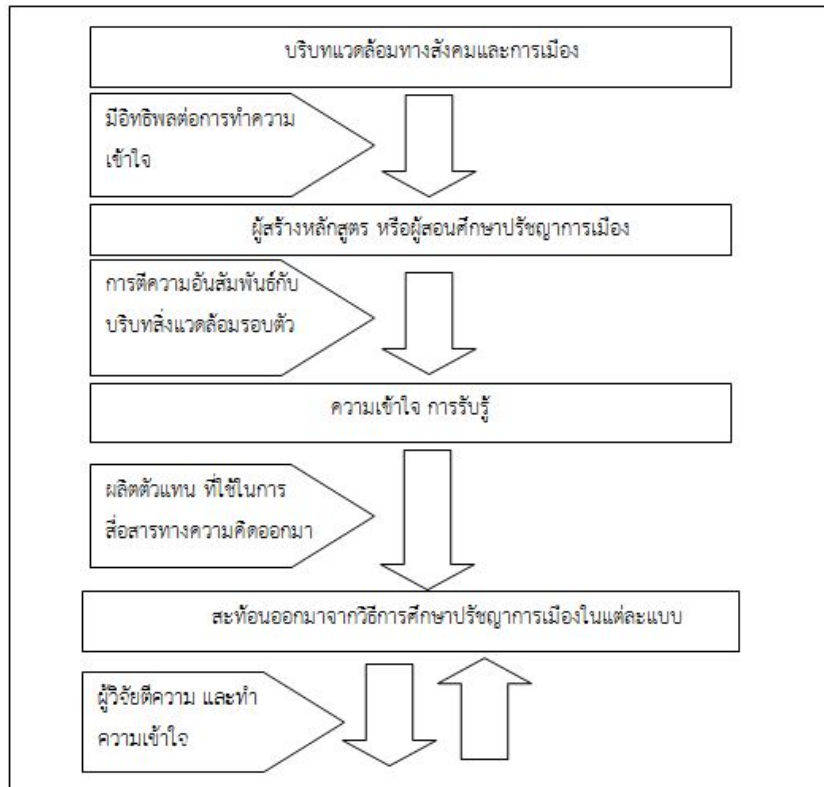
วัตถุประสงค์ที่ 2 ปรัชญาการเมืองในประเทศไทยนั้นมีการแปรผันตามบริบทและสังคมการเมืองของไทยในแต่ละยุค ดังนี้ ยุคแรก ตั้งแต่ พ.ศ. 2469 จนถึง พ.ศ. 2475 บริบทและสังคมการเมืองยุคก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นยุคที่มีการสร้างความทันสมัยและให้รอดพ้นจากการล่าอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตก ทำให้ปรัชญาการเมืองถูกนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ (Amarinratana, 1979; Chaiyaporn, 2012) ยุคที่สอง ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2490 ปรัชญาการเมืองถูกนำไปใช้สนับสนุนและสร้างความชอบธรรมต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (Suphaphol, 2013) ยุคที่สาม ตั้งแต่ พ.ศ. 2490 จนถึง พ.ศ. 2500 โดยเป็นช่วงที่อุดมการณ์แบบคณะราษฎรได้เหือดหายและตกต่ำลงไปภายใต้การรัฐประหารของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งสนับสนุนจอมพล ป. พิบูลสงคราม จนสิ้นสุดอย่างสิ้นเชิงในปี พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นปีที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบทางการเมืองอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจาก

ในยุคของคณะราษฎรซึ่งกีดกันแนวคิดมาร์กซ์ โดยแนวคิดมาร์กซ์ได้รับความสนใจเพราะจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้ปัญญาชนไทยส่วนหนึ่งมองว่าแนวทางบริหารแบบเดิมอาจไม่สามารถแก้ไข ปัญหาปัจจุบันของชาติได้ ทำให้หลังปี พ.ศ. 2490 แนวคิดมาร์กซ์ได้รับความนิยมในการศึกษามากขึ้น โดยมี การกล่าวถึงตัวนักคิดโดยตรง เช่น คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และเลนิน (Lenin) ผ่านกลุ่มอักษรศาสตร์ ซึ่งนำโดยสุภา ศิริมานนท์ จนกระทั่ง พ.ศ. 2500 ประชากรเมืองตะวันตกได้เข้าไปมีบทบาทในการเรียนการสอนรัฐศาสตร์ ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ในประเทศไทย เนื่องจากได้รับอิทธิพลทางการเมืองจากสหรัฐอเมริกาในยุคสงคราม เย็น (Limmanee, 2000; Ativanichayapong, 2009) ยุคที่สี่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 จนถึง พ.ศ. 2515 การเข้า สนับสนุนของสหรัฐอเมริกาในการเผยแพร่องค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์และเงินทุนสนับสนุนการผลิตงานเขียนทาง วิชาการส่งผลให้วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ได้ก่อตัวขึ้น แม้ว่าจะมีการควบคุมอย่างเข้มงวดจากรัฐบาลจอมพล ถนอม กิตติขจร แต่วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ได้เผยแพร่งานเขียนปรัชญาการเมืองยุคกรีกโบราณออกเป็น จำนวนมาก (Kongkirati, 2013) ยุคที่ห้า ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 จนถึง พ.ศ. 2535 แม้ว่าบริบทและสังคมการเมืองช่วง พ.ศ. 2516 จะเป็นยุคประชาธิปไตยแบ่งบาน แต่ปรัชญาการเมืองตะวันตกได้มีการแปรผันอีกครั้งหนึ่งจากวิกฤติ ทางการเมืองในช่วงหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 จนถึง พ.ศ. 2535 เนื่องจากการเข้มงวดของรัฐบาล เผด็จการทำให้ปรัชญาการเมืองถูกจำกัดตัวในทางวิชาการ (Chantornvong, 1978; Dockthaisong, 1980; Theeravit, 1980; Jirakraisiri, 1986) และยุคที่หก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึง พ.ศ. 2561 บริบทและสังคม การเมืองของไทยเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยและการเปิดกว้างทางวิชาการ ปรัชญาการเมืองก็ยังคงปรากฏอยู่ใน สถาบันการศึกษาเป็นหลัก แต่กระนั้นก็ยังพบว่ามีการนำปรัชญาการเมืองตะวันตกมาใช้สนับสนุนข้อเสนอทาง การเมือง มีการนำชื่อนักคิดตะวันตกทั้งชื่อไปใช้อธิบายและสื่อสารทางการเมืองมากขึ้นในกลุ่มนักการเมือง ขณะทีคอัลมันน์ให้ความรู้และวิเคราะห์สถานการณ์การเมืองก็ปรากฏว่ามีการนำนักปรัชญาการเมืองตะวันตกมา ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง และสร้างความชอบธรรมทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต (Chaiyaporn, 2020) กล่าวได้ว่า ในยุคที่เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการ ปรัชญาการเมือง ตะวันตกมักจะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบการปกครองอยู่ตลอดเวลา

องค์ความรู้ใหม่

สำหรับองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยเรื่องพัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองตะวันตกใน ประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561 เป็นการทดลองนำกรอบแนวคิดแบบใหม่มาใช้ในการทำความเข้าใจเรื่อง ปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561 เพราะแต่เดิมนั้นการศึกษาในลักษณะดังกล่าวมีน้อย มากในประเทศไทย โดยกรอบใหม่ที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้จากแผนภาพด้านล่าง

แผนภาพที่ 1 การนำกรอบแนวคิดประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมืองมาทดลองใช้ในการทำความเข้าใจเรื่องปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561 (Suphaphol, 2020)

จากแผนภาพที่ 1 องค์กรความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาพัฒนาของการศึกษาปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561 คือ ปรัชญาการเมืองตะวันตกได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2469 และมีพัฒนาการสืบเนื่องยาวนานมาตลอดจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งแม้ว่าตัวบทของปรัชญาการเมืองที่ถูกนำมาใช้ หรือถูกนำมาแปลเพื่อเผยแพร่ในแต่ละยุค หรือในช่วงบริบทเวลาจะมีแตกต่างกัน แต่ก็จะมีรูปแบบในลักษณะเดียวกันอยู่เสมอ กล่าวคือ ผู้สอนปรัชญาการเมืองจะอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเมืองและสังคมแบบใดแบบหนึ่งอยู่เสมอ และเมื่อเป็นเช่นนั้นบริบททางการเมืองและสังคมจะส่งอิทธิพลต่อตัวผู้สอนปรัชญาการเมืองในการเลือกผลิตงานเขียนหรือเลือกที่จะสอนหรือไม่สอนอะไรนั้นมีความสัมพันธ์กับบริบทเสมอ ตัวอย่างเช่น บริบททางการเมืองและสังคมในยุคที่เป็นประชาธิปไตยและเปิดกว้างในทางวิชาการ การเลือกผลิตงานเขียนและการสอนของผู้สอนปรัชญาการเมืองก็จะมีหลากหลายรูปแบบและขยายไปในวงกว้างในทางตรงกันข้าม ถ้าบริบททางการเมืองและสังคมในยุคเผด็จการและไม่มีการเปิดกว้างในทางวิชาการ การเลือกผลิตงานเขียนและการสอนของผู้สอนปรัชญาการเมืองก็就会被ควบคุมและอยู่ในวงจำกัด ด้วยเหตุนี้การทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวถ้าพิจารณาจากแผนภาพข้างต้นก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ในแง่ทำให้ผู้วิจัยคนอื่นๆ ที่ต้องการจะทำวิจัยในลักษณะนี้สามารถนำไปใช้เป็นกรอบคิดในการวิเคราะห์หรือทำความเข้าใจปรากฏการณ์อื่นๆ ทางการเมืองในสังคมต่อไปได้ นอกจากนี้ องค์กรความรู้ใหม่ที่ค้นพบอีกประการหนึ่ง คือ จากการศึกษาพัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561 ทำให้ทราบถึง

สาเหตุของการที่ปรัชญาการเมืองในไทยทำไมถึงมีลักษณะของการขยายตัวที่ช้ากว่าสาขาความรู้อื่นๆ ในรัฐศาสตร์ ซึ่งจะทำให้สามารถนำไปแก้ไขหรือพัฒนาองค์ความรู้ดังกล่าวไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องพัฒนาการของปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2469-2561 ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 2 ข้อ ซึ่งค้นพบผลวิจัย มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า พัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2561 มีพัฒนาการและวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน อย่างน้อยที่สุดก็ตั้งแต่ พ.ศ. 2469 และมีพัฒนาการเป็นระยะ โดยในยุคแรกนั้นคือยุคที่อยู่ปรัชญาการเมืองตะวันตกอยู่นอกเหนือจากสถาบันการศึกษา ซึ่งบุคคลชั้นสูงของประเทศได้มีการแปลงานตัวบทขั้นต้นออกมา แต่ในช่วงพ.ศ. 2500 ปรัชญาการเมืองได้ถูกนำเข้าไปในสถาบันการศึกษาและหลังจากนั้นก็มีการขยายตัวอย่างมากจนถึงปัจจุบัน แต่กระนั้นก็ตามจากข้อค้นพบนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปรัชญาการเมืองนั้นก็ยังคงจำกัดอยู่ในวงแคบ คือ ไม่ได้มีการแพร่ขยายตัวออกไปนอกสถาบันการศึกษา หรือมีการขยายตัวออกไปในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกับในโลกตะวันตก ทั้งนี้เพราะ บุคลากรที่สามารถสอนปรัชญาการเมืองมีจำนวนจำกัด ประกอบกับผู้เรียนในเรื่องดังกล่าวมีจำนวนน้อย ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศาล มุกดารัตน์ (Mukdaratsami, 2015) ที่อธิบายถึงการศึกษารัฐศาสตร์การเมืองตะวันตกในไทยมีข้อจำกัดมากในแง่ของบุคลากรและผู้เรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยนั้นมีการแปรผันไปตามบริบททางการเมืองและสังคมของประเทศไทยอยู่ตลอดเวลา และบางครั้งผู้วิจัยพบว่าปรัชญาการเมืองนั้นได้ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการสร้างความชอบธรรมให้กับข้อเสนอของแต่ละฝ่ายในทุกๆ ช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะในประเทศไทย คนทั่วไปยังไม่ได้เข้าใจหรือศึกษางานเขียนของนักคิดตะวันตกอย่างจริงจังมากนัก ในอนาคตด้วยการเข้าถึงงานแปลและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการเมืองมากขึ้นก็น่าจะส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงไปมากกว่าอดีต ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ บุญยะกาญจน (Boonyakanjana, 2015) ที่ได้ศึกษาปรัชญาการเมืองของมาคิอาเวลลีแล้วพบว่ามีการถูกนำไปใช้และตีความเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา

สรุป

สำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้ได้พยายามนำเสนอถึงพัฒนาการของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยจากการศึกษาพบว่างานปรัชญาการเมืองนั้นได้เข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 แต่กระนั้นการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยที่มีลักษณะเป็นระบบระเบียบเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมืองที่ทำให้ประเทศไทยนั้นเอื้อต่อการที่ปรัชญาการเมืองเข้าสู่ระบบการศึกษาโดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศไทยที่มีการเริ่มผลิตตำราปรัชญาการเมืองพื้นฐานเป็นจำนวนมากเพื่อใช้สอนและตอบสนองความต้องการ จนกระทั่งถึงช่วงเวลา พ.ศ. 2515 ที่การศึกษาปรัชญาการเมืองเริ่มมีการก้าวกระโดดอย่างมหาศาล

คือ ช่วงเวลาที่สมบัติ จันทรวงศ์ ได้เข้ามาเป็นอาจารย์ที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีเชี่ยวชาญทางด้านปรัชญาการเมืองซึ่งสำเร็จการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาและได้กลับมาทำหน้าที่สอนและผลิตงานชิ้นต้นตลอดจนนำเสนอวิธีการสอนแบบใหม่ที่เน้นการอ่านตัวบทและผู้เรียนจะต้องตีความด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าช่วงเวลาดังกล่าวส่งผลต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเกิดขึ้นของงานชิ้นต้นในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และความก้าวหน้าของปรัชญาการเมืองยิ่งก้าวกระโดดไปกว่าเดิมในช่วงปี พ.ศ. 2535 เนื่องจากมีอาจารย์อีกท่านหนึ่งซึ่งสำเร็จการศึกษาปริญญาเอกทางด้านปรัชญาการเมืองโดยตรงและได้กลับมาสอนหนังสือที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ ไชยันต์ ไชยพร ดัชชีหนึ่งที่ชี้วัดความก้าวหน้าของการศึกษาปรัชญาการเมืองคือ การเกิดขึ้นของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาเป็นจำนวนมาก ตลอดจนมีการผลิตงานเขียนที่เพิ่มมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ผู้เขียนถือว่าช่วงเวลา พ.ศ. 2500-2535 เป็นช่วงเวลาที่สำคัญของการวางรากฐานที่สำคัญของการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศไทยและยังส่งผลทำให้ปรัชญาการเมืองขยายตัวออกไปอย่างมากจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พัฒนาการของปรัชญาการเมืองตะวันตกในประเทศไทยนั้นมีความจำกัดเฉพาะอยู่ในสถาบันการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งความรู้เกี่ยวกับปรัชญาการเมืองตะวันตกเป็นรากฐานที่สำคัญของการศึกษาการเมือง และบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวมีจำนวนจำกัดอย่างมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สถาบันการศึกษาต่างควรมีการเร่งผลิตบุคลากรที่สามารถสอนปรัชญาการเมืองได้ออกมาให้เพียงพอต่อการเรียนการสอน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปรัชญาการเมืองตะวันตกมีการแปรผันกับการเมืองและสังคมอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะเรื่องการนำปรัชญาการเมืองไปใช้อย่างผิดข้อเท็จจริงในทางการเมืองอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรมีการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมในทุกมหาวิทยาลัย โดยอาจจะเปิดเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน เพื่อให้นักศึกษาและคนทั่วไปมีความรู้พื้นฐานทางปรัชญาการเมืองที่มากขึ้น เพื่อที่จะได้มีวิจารณ์ญาณในการตรวจสอบข้อมูลที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การพัฒนาต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับพัฒนาการของปรัชญาการเมืองเปรียบเทียบกับการศึกษาปรัชญาการเมืองในประเทศอื่นๆ ด้วย เพื่อที่จะทำให้สามารถมองเห็นภาพกว้างของการศึกษาได้ดีกว่าการพิจารณาในประเทศ

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยปรัชญาการเมืองในสกุลต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในประเทศไทยเป็นการเฉพาะมากขึ้นเพื่อที่จะได้เห็นภาพในเชิงลึกและลงรายละเอียดได้มากกว่าการศึกษาปรัชญาการเมืองในภาพรวม

References

- Amarinratana, L. (1979). *The Sending of Students Abroad from 1868-1932*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Ativanichayapong, N. (2009). *History of Political Economy Thought in Thailand*. (2nd ed.). Bangkok: Sangsan.
- Boonyakanchana, K. (2015). *The Popularization and the Interpretation of Machiavelli's the Prince in Thai Political Context*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Chaipinit, C. (2020). Assistance Professor of Political Science. *Interview*. April, 18.
- Chaiyaporn, C. (2005). Sombat Chantornvong: Founder of Political Philosophy Studies in Thailand (4). *Matichon Weekly*, 25(1320), 4.
- Chaiyaporn, C. (2012). Political Philosophy Text Translation (Part1) The Beginning of Political Philosophy Text Translation in Thailand: Aim and Meaning. *Vibhasa*, 6(6), 22-29.
- Chaiyaporn, C. (2020). Professor of Political Science. *Interview*. February, 22.
- Chantornvong, S. (1978). *Modern Political Philosophy*. Bangkok: Thammasat Printing house.
- Chantornvong, S. (1984). *The Text and Studies in Political Philosophy*. Bangkok: Faculty of Political Science Research Centre, Thammasat University.
- Chariamphan, P. (2018). *Thought on Democracy in Thailand Until 1932: Formation, Contestation and Accommodation*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Doktaison, B. (1980). *Basics of Thoughts & Political Philosophy*. Bangkok: Odeanstores.
- Jirakraisiri, P. (1986). *Introduction to Political Thought*. Bangkok: Department of Political Science Srinakharinwirot University.
- Kongkirati, P. (2013). *And Then the Movement emerge Cultural Politics of Thai Students and Intellectuals Movements before the October 16 Uprising*. Nonthaburi: Sameskybooks.
- Limmanee, A. (2000). *The Development of Political Science in Current of Change: The Adjustments of Direction and Curriculum*. Bangkok: Faculty of Political Science Chulalongkorn University.
- Limmanee, A. (2005). The Development of Concepts and Methods in Political Science. In *Principles and Methods of Political Science* (pp. 1-40). Nonthaburi: STOU Press.
- Mukdaratsami, P. (2015). *The Body of Knowledge for Western Political Philosophy in Thai Universities*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Mukdaratsami, P. (2018). Approaches to Political Philosophy and Political Thought. In *Political Analysis* (pp. 1-54). Nonthaburi: STOU Press.

- Mukdaratsami, P. (2020). Associate Professor of Political Science. *Interview*. February, 27.
- Niyomthai, V. (1990). *“Sangkomsat Parithat” and Political Intellectual Development Role in Thai Society*. (Master’s Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Plato. (1964). *Complete Socrates, Personality, Biography and Philosophy* [Socrates: Euthyphro, Apology, Crito, Phaedo]. (Sivaraksa, Translator). Phra Nakorn: Association of Social Science of Thailand. (1914).
- Pongsawat, P. (2020). Assistance Professor of Political Science. *Interview*. May, 4.
- Roongcharoen, S. (1983). *Roles of Journalists in Thai Politics during 1947-1958*. (Master’s Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Somboon, V. (2018). *Political Theory and International Relations*. Bangkok: Way of Book.
- Suphaphol, S. (2013). *The Popularization and the Problems of Interpretation of Jean-Jacques Rousseau’s Political Theory in Thai Politics Context*. (Doctoral Dissertation) . Chulalongkorn University. Bangkok.
- Suphaphol, S. (2020). *A Development on the Study of Political Philosophy in Thailand, A.D.1926-2018* (Research Report). Bangkok: Faculty of Political Science Ramkhamhaeng University.
- Theeravit, K. (1980). *The Architect who build Western Political Philosophy from Machiavelli to Rousseau*. Bangkok: Vichakan.
- Virasaya, J. (2019). Adjunct Professor of Political Science. *Interview*. March, 12.
- Wantana, S. (2020). Associate Professor of Political Science. *Interview*. May, 3.